

Advies aan de VREG en de VEA over
het systeem van schuldafbouw in de
budgetmeters. (°)

De budgetmeter is één van de instrumenten binnen de sociale openbaardienstverplichtingen van de Vlaamse overheid met als doel energiearmoede te **voorkomen**.

Momenteel voldoet de budgetmeter echter niet aan alle voorwaarden om daarin te slagen. Zo beschikt de aardgasbudgetmeter niet over een minimumlevering, waardoor klanten zichzelf afsluiten als ze geen geld hebben om die op te laden. Dit geldt ook voor klanten met een naakte elektriciteitsbudgetmeter.

Schuldafbouw in de meter verscherpt dit probleem nog. Een deel van wat de klant kan opladen kan immers niet gebruikt worden voor verbruik, laat staan – in het geval van aardgas – voor het aanleggen van een reserve die later in de winter (wanneer het verbruik van aardgas sterk stijgt) kan worden gebruikt.

Ook schuldafbouw in de meter doet daardoor o.i. afbreuk aan de intentie van de sociale openbare dienstverplichtingen om preventief in te zetten op energiearmoede.

Energieschulden maken deel uit van een bredere schuldenproblematiek en/of zijn te wijten aan een structureel te laag inkomen. Schuldafbouw moet dus zodanig georganiseerd worden dat rekening gehouden wordt met de basisbehoeften van wie schulden heeft. Schulden bij de netbeheerder staan immers nooit alleen. Aan schulden bij de netbeheerder gaan bijvoorbeeld steeds schulden van de commerciële leverancier vooraf.

Het voorontwerp/besluit VR wil de praktijk van de DNB wettelijke/juridische grondslag geven. Voortbouwend op ons advies aan de VREG d.d. 31 januari 2010 zijn er voor ons een aantal punten die niet stroken met het doel van de sociale openbaardienstverplichtingen om energiearmoede te voorkomen.

We benoemen ze als breekpunten. Dit betekent dat voor ons het systeem van de schuldafbouw alleen kan toegepast worden indien er met deze breekpunten wordt rekening gehouden door de Vlaamse regering.

1. De regeling van Eandis inzake de 35%-65%-regeling:

Het besluit van de Vlaamse regering van 13 maart 2009 vermeldt de mogelijkheid om schulden af te bouwen via de budgetmeter aan de hand van de 35%-65%-regel.

Van meet af aan werd deze regel door de netbeheerder anders geïnterpreteerd dan door verschillende andere actoren zoals OCMW's, VEA, Vlaams Netwerk Armoede, het project Energie en Armoede ... Samen met anderen gingen wij ervan uit dat het bedrag boven 50 euro integraal naar het actief krediet gaat terwijl voor de netbeheerder dat bedrag dient om schulden af te lossen.

Het voorstel in het voorontwerp bevestigt de interpretatie en de praktijk van de netbeheerder.

Wij gaan hier niet mee akkoord.

Het is onaanvaardbaar en niet redelijk dat het deel van de oplading boven de 50 euro integraal naar de schuldafbouw gaat. Dit systeem lijkt ons onrechtvaardig en bovendien in strijd met het gelijkheidsbeginsel want met eenzelfde budget kan men heel verschillende afbetalingsplannen bekomen. Iemand die in één maand vier maal 50 euro oplaadt, krijgt dan een totaal andere afbetaling dan wie één keer 200 euro oplaadt. We zien OCMW's in de praktijk een uitweg zoeken door hun cliënten aan te raden niet meer dan 50 euro per keer op te laden. Alerte hulpverleners maken dus het verschil ...

Bijkomende belangrijke reden is dat deze regel gezinnen niet eens toelaat om te sparen voor verbruik in de winter.

We bepleiten een wijziging van deze regeling: alle opladingen boven de 50 euro dienen integraal gebruikt te worden voor het actief krediet van de klant.

Artikel 18 dient dus niet te worden geschrapt.

2. De hoogte van het bedrag in de budgetmeter.

We herhalen ons eerste advies waarin we pleiten voor een verlaging naar 500 euro. Voor mensen met een laag inkomen is 750 euro een hoog bedrag aan schulden vooraleer naar de LAC wordt gestapt en de hulpverlening op gang komt.

Het bedrag op basis waarvan dossiers worden doorgestuurd naar de LAC mag ook niet boven dat bedrag gaan voor beide budgetmeters samen.

We vinden het niet logisch om, in geval er schulden zijn in twee budgetmeters (elektriciteit en gas) dit plafond te verhogen. Of de schuld is opgebouwd door verbruik van gas of elektriciteit is niet relevant. De klant kan dit bedrag niet aan. Het samenvoegen van de schulden uit twee meters tot 1000 euro zou dan geen gunst zijn maar een teken van te laat actie ondernemen.

Een bijkomend probleem is wanneer de klant twee verschillende netbeheerders heeft. Om privacyredenen is de ene netbeheerder namelijk niet op de hoogte van de schulden bij de andere netbeheerder. In deze situatie dient de alarmbel sneller te luiden. De logica gebiedt dan dat het vastgesteld plafond per netbeheerder op de helft moet liggen. Dus vanaf 250 euro per netbeheerder per budgetmeter wordt het dossier naar de LAC doorverwezen.

Elk LAC dossier kan dan, gekoppeld aan een sociaal onderzoek, in vergelijk gebracht worden met de andere schulden van de betrokkene.

Tegelijk vragen om de LAC een bevoegdheid als beroepsinstantie te verlenen voor de klant. Hiermee bedoelen we het volgende. Indien het betaalplan werd opgestart en de klant ontdekt dat hij het betaalplan niet kan volgen, hij het recht heeft om op eigen initiatief een verzoek in te dienen bij de LAC. Het betaalplan wordt ondertussen geschorst en de LAC/beroepsinstantie onderzoekt zijn (nieuwe) sociale situatie.

3. Een maximum van 5 euro per week voor de twee budgetmeters.

Het bedrag van 5 euro per week per budgetmeter lijkt niet veel maar wordt voor de 2 budgetmeters 45 euro per maand. Dat is wel een hele hap uit het budget van mensen met een laag inkomen, zelfs als ze geen andere schulden moeten aflossen. Bovendien dienen klanten ook de lopende energie-uitgaven te betalen, die vaak zeer hoog uitvallen omwille van versleten huishoudtoestellen of slechte woningen. Een betaalplan moet vertrekken vanuit de mogelijkheden van de klant. Het dient rekening te houden met de totaliteit van de sociale en financiële achtergrond van de persoon in kwestie.¹

Het betaalplan mag slechts 2,5 euro per week bedragen indien het wordt opgestart in twee budgetmeters.

Bovendien. In een LAC bespreking, rekening houdend met het (financieel) sociaal onderzoek, kan dit zelfs betekenen dat er een lager bedrag dan 2,5 euro per week wordt afgesproken. De DNB zal dan met de beslissing van de LAC akkoord gaan.

4. Geen betaalplan zonder actief krediet

Als het actief krediet in de budgetmeter is opgebruikt, moet het betaalplan tijdelijk stoppen, zodat er geen betaalplan onder nul komt.

Als klanten het betaalplan niet kunnen volgen, dan wordt eerst de openstaande schuld in de budgetmeter aangezuiverd met de 35%-65%-regel. Het betaalplan wordt tijdelijk gestopt. Als de nieuwe schuld verrekend is, start het betaalplan opnieuw. Het laag houden van het af te betalen bedrag maakt de haalbaarheid van de afbetaling veel groter en zal op termijn zowel schuldeiser als schuldenaar ten goede komen.²

5. Communicatie vanuit de netbeheerder

De communicatie vanuit de netbeheerder – in het bijzonder de briefwisseling waarin het betaalplan wordt aangekondigd - dient erg duidelijk, in eenvoudige taal en gepersonaliseerd te zijn. De netbeheerder dient zich actiever te presenteren. En de klanten beter te informeren en te ondersteunen zodat zij contact zouden kunnen opnemen met de hulpverlening. We denken hierbij aan het vermelden op de brief van de instanties die kunnen helpen bij het regelen van schulden. Bijvoorbeeld, de erkende diensten voor schuldbemiddeling, OCMW's, CAW's met de adressen van deze diensten in hun buurt. Zelfs het toevoegen van een uitnodigende brief vanuit deze hulpverlening.

6. Artikel 5 i.v.m. art. 26/1 §1. i.v.m. risico van onderbreking aardgaslevering

We pleiten ervoor dat dit systeem niet beperkt wordt tot de winterperiode en ook wordt toegepast voor elektriciteit. De netbeheerder kan andere criteria hanteren voor de beoordeling, rekeninghoudend met de weersomstandigheden. Op deze manier kan de netbeheerder ook in de zomer mensen aanzetten om op te laden voor de winter.

¹ Eerste advies

² Eerste advies

(°)

Advies gebaseerd op

Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 maart 2009 betreffende de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteits- en aardgasmarkt, ontvangen op 19 mei 2010.

En

Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 maart 2009 betreffende de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteits- en aardgasmarkt, wat betreft de invoering van een schuldafbouwregeling via de budgetmeters voor elektriciteit en aardgas.

23 juni 2010.

Mieke Clymans

Ellen Dries

Ann Van der Wilt